

faaet Stof nok til en længere Tale, og jeg har igen i Dag givet ham Stof til nogle Udtalelser, som jeg finder Anledning til at gøre nogle Bemærkninger til. Han vilde ikke modtage Beskyldning for, at han som Venstremand spændte Ben for dette Lovforslag. Jeg kunde imidlertid ikke opfatte hans Tale anderledes, end som om han var en decideret Modstander af det Præstelønningslovsforslag, som forelaa. Han bestræbte sig for at optaarne alle de Vanskeligheder, som kunde optaarne for at indbegaa Lovforslaget og for at vise, at det var uheldigt, og i Dag har det ærede Medlem forøget disse Bemærkninger med andre, som kunde synes særdeles vægtige. Hvad det ærede Medlem sagde om Baandet, der skal være mellem Menighed og Præst gennem Tienden, skal jeg ikke berøre, det er jo fuldstændig indbegaaet fra andre Sider. Men jeg skal derimod henvise til den ny store, vidtrækkende Betydning, han lagde ind i det i Dag, nemlig den nationale Betydning. Derjom den store Ulykke, som maatte truer os vor Nationalitet, skulde indtræde, saa var det en Betydning for Nationen, sagde det ærede Medlem, naar Tienden og disse Indtægter forbleve ved Menighederne i Stedet for at gaa over i Statskassen. Jeg tror, at det ærede Medlem er i en stor Misforstaaelse i denne Henseende. Jeg vil dog sige ham, at fordi Tienden og disse Indtægter blive ved Menighederne, ere de ikke uangribelige, netop ikke under saadanne Forhold. Det ærede Medlem ved maatte ikke, at siden Hertugdømmet Slesvig er gaaet ind under Preussen, er Præstetienden der bleven afløst til Trods for, at den var en Menighedsydelse, og den blev afløst paa en Maade, som de fleste Tiendehydere vilde ønske sig, derjom vi kunde faa Tienden afløst. Jeg har ikke efterføgt dette Forhold for nyligt, men for flere Aar siden, da Spørgsmaalet var fremme, saa jeg, at Tienden i Hertugdømmet Slesvig er bleven afløst, saa vidt jeg husker, med det 18dobbelte, medens man her forlanger det 24—25dobbelte. Jeg skal dog ikke komme ind paa, hvorledes vi skulle have Tienden afløst, men jeg fremhæver det kun for at gøre det ærede Medlem opmærksomt paa, at de kirkelige eller præstelige Indtægter slet ikke ere uangribelige, fordi de blive ved Menighederne, og underligt skulde det være, om man virkelig vilde tro, at de skulde være noget styrkende Baand for Nationaliteten. I Slesvig har man jo Præstevalg, men jeg tror nok, at Regeringen der alligevel har en stor Magt til at sætte saadanne Embedsmænd til at forvalte de kirkelige Embeder, som gaa mod den danske

Nationalitet, og man kan være overbevist om, at komme vi ind under en fremmed Nationalitet, vil det samme blive Tilfældet her. Endvidere skal jeg sige, at jeg ikke indser, at der egentlig kan blive nogen afgørende Forbindelse mellem det Forslag, som nu kommer til Forhandling, nemlig Forslaget om Valg af Præster, og dette. Det er Spørgsmaal, som løses og kunne løses hver for sig. Derjom der ikke er andre Baand mellem Menigheden og Præsten end Tienden m. v., saa binder det ikke meget. Er der ikke en inderlig Sympati, er det ikke en Præst, der netop har Interesse for sin Gerning og sin Menighed, saa bliver der intet Baand mellem Menigheden og Præsten, paa hvad Maade han end faar sin Løn, men er der en inderlig Sympati imellem dem, gør det saamænd ikke noget, enten han henter sin Løn fra Statskassen eller gennem Tienden. Endnu har jeg kun en Bemærkning i Anledning af, at det ærede Medlem for Vejle Amts 3dje Valgkreds paapegede en Forskel mellem tidligere Lovforslag, navnlig Havelodslovsforslaget, og dette. Det ærede Medlem fandt navnlig, at hvad man her savnede, var en Begrænsning for Goddernes Størrelse. Derjom imidlertid det ærede Medlem havde fulgt den Diskussion, der førtes her i Salen for to Aar siden, da vi havde Forslaget om Havelodder for, vilde han have erfaret, at netop de allerstørste Betæneligheder, der kom frem, angik den bestemte Størrelse, vi den Gang havde fastsat for Havelodderne, idet man gjorde gældende, at Forholdene vare forskellige i de forskellige Egne af Landet, og at derfor det, der udtævedes det ene Sted, ikke var passende det andet Sted. Den Form, Forslagsstillerne nu have givet Forslaget i Aar, er altsaa baseret paa de stedlige Forhold, idet det overlades Kommunerne at bestemme baade Størrelsen og Trangen. Naar han omtalte mit Foredrag fra den Tid, vil jeg sige, at jeg endnu har den samme store Forventning om Havedyrkning som den Gang. Jeg ved ganske vist, at stent Havedyrkningen er i stærk Optømt, skal der Aar til, inden den vinder frem saaledes, at den faar den Betydning, man tilsigter med Lovforslaget ved at give Smaafolk Jord, men det er dog nødvendigt, at vi give dem Jord, thi det er lige saa sikkert, at Havkulturen vil gaa i Vejret, som at Landbrugskulturen i Almindelighed er gaaet i Vejret i de sidste 20—30 Aar, og jeg er lige saa sikker paa, at Konserverfabrikkerne ikke ville gaa til Grunde paa Grund af de Kalamiteter, der for Øjeblikket møde de fynske Fabrikker. Vi have set, at lignende Kalamiteter have